

FARMĀCIJAS TIRGUS UN PRIEKŠLIKUMI TĀLĀKAI RĪCĪBAI

DARBA MATERIĀLS

IEVADS

Lai veicinātu godīgu konkurenci farmācijas tirgū un nodrošinātu taisnīgu un ekonomiski pamatotu zāļu cenu politiku, panākot, ka Latvijas pacientiem medikamenti kļūtu lētāki un tiktu sekmēta to pieejamība, 2019.gada 15.maijā tika izveidota darba grupa, kuras sastāvā bija eksperti no Ekonomikas ministrijas, Konkurences padomes un Patērētāju tiesību aizsardzības centra.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, darba grupas uzdevums bija izstrādāt priekšlikumus konkurences veicināšanai farmācijas tirgū, veicinot A.K.Kariņa valdības deklarācijas 139.punkta izpildi. Uz Darba grupas sanāksmēm tika aicinātas arī pacientu biedrības, ražotāji un mazumtirgotāji.

Farmācijas nozare ir stingri regulēta un kopumā to regulē Farmācijas likums, nosakot valsts institūciju kompetenci farmācijas uzraudzībā un kontrolē, medikamentu izplatīšanas pamatnosacījumos, to uzraudzību, aptieku un lieltirgotavu darbības principus, aptieku sertificēšanu un licencēšanu, kā arī atbildību par normatīvo aktu neievērošanu. No Farmācijas likuma izrietošie ministru kabineta noteikumi aptver detalizētas prasības un nosacījumus, kas ietekmē situāciju tirgū.

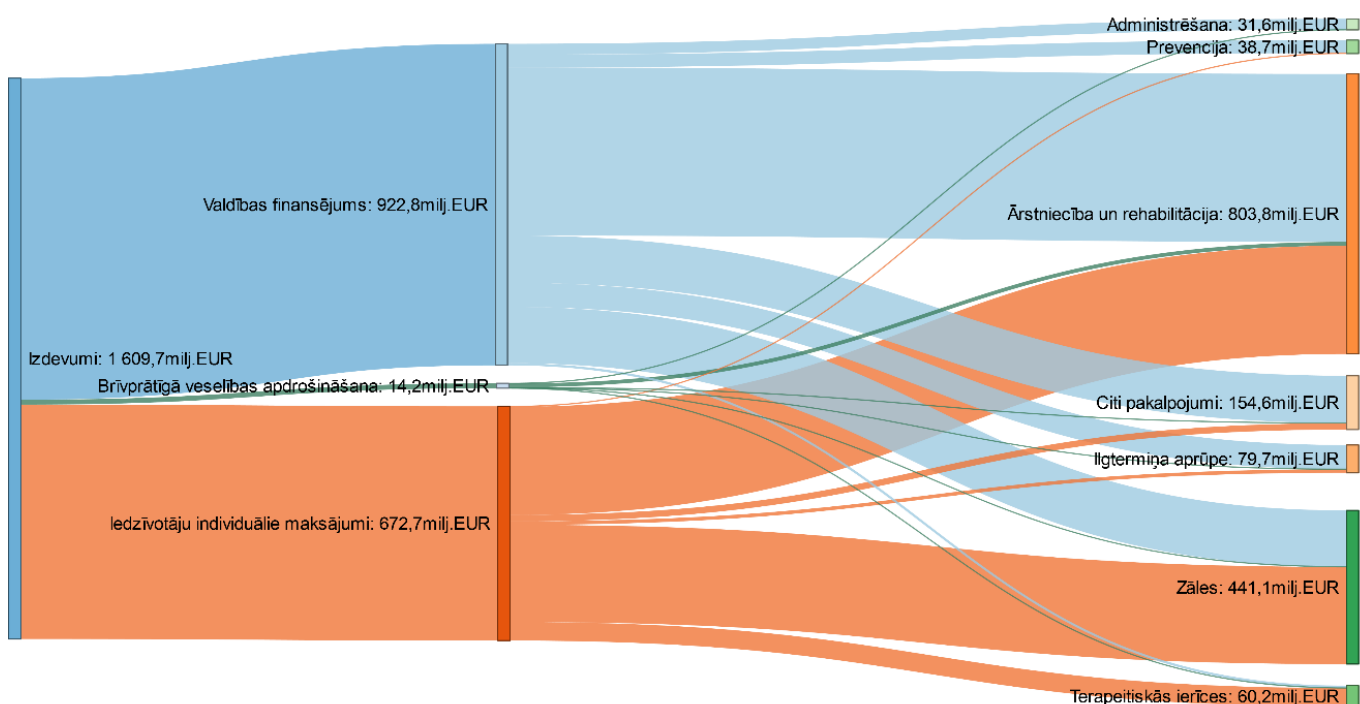
Lai farmācijas tirgus attīstītos un tiktu veicināta zāļu fiziskā un finansiālā pieejamība, pacientu izvēles iespējas, paaugstināta preču un pakalpojumu kvalitāte, ir jānodrošina vienlīdzīga konkurence. Tas veicinātu medikamentu cenu samazinājumu, t.sk. atsevišķos gadījumos ietaupot valsts budžeta līdzekļus.

SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

IZDEVUMI VESELĪBAS APRŪPEI UN MEDIKAMENTIEM

Kopējie izdevumi veselības aprūpei Latvijā 2018.gadā bija 1609,7 milj. EUR. No tiem vairāk nekā ¼ daļa jeb 441,1 milj. EUR tika tērēta zālēm un medikamentiem. No kopējiem izdevumiem zālēm vairāk nekā 2/3 jeb 278,9 milj. EUR tērēja iedzīvotāji no saviem līdzekļiem. 2018.gadā tas veidoja 17,3% no kopējiem izdevumiem veselības aprūpei. Jāatzīmē ka Latvijā brīvprātīgās veselības apdrošināšanas īpatsvars kopējos veselības izdevumos ir ļoti niecīgs.

1.attēls. IZDEVUMI VESELĪBAS APRŪPEI. 2018.gads, milj. EUR.

Avots: OECD Health Statistics 2019

1.tabula IZDEVUMI VESELĪBAS APRŪPEI PA FUNKCIJĀM UN FINANSĒJUMA AVOTIEM 2018.gads, milj. EUR.

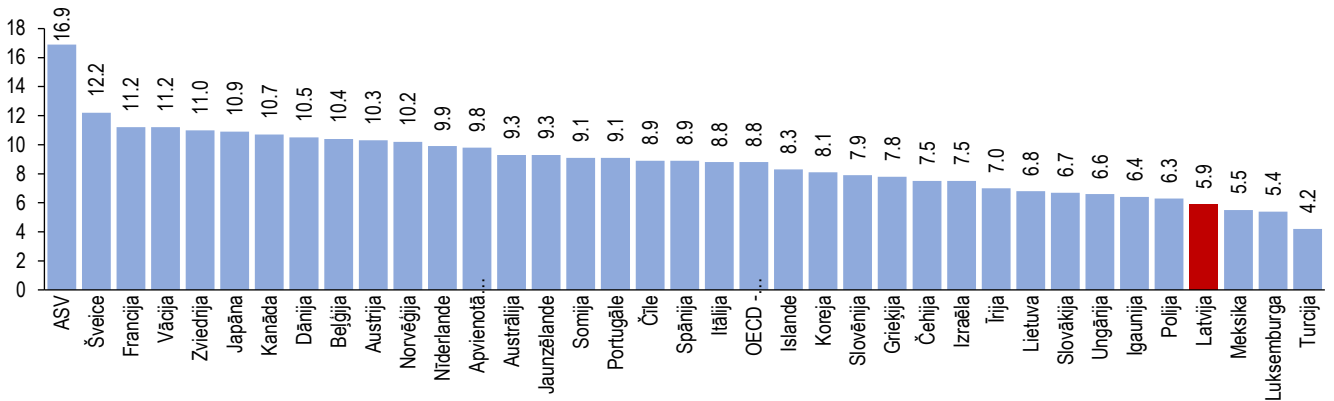
	KOPĀ	t.sk. pa funkcijām						
		Ārstniecība un rehabilitācija	Ilgtermiņa aprūpe	Papildu pakalpojumi	Zāles, medikamenti	Terapeitiskās ierīces	Preventīvie pasākumi	Administrēšana
Izdevumi pavisam	1 609,7	803,8	79,8	154,6	441,1	60,2	38,7	31,6
Valdības finansējums	922,9	482,2	69,3	135,4	161,3	6,5	37,2	30,9
Brīvprātīgā veselības apdrošināšana	14,2	11,0	0,3	1,0	0,9	0,3	-	0,7
Iedzīvotāju individuālie maksājumi	672,7	310,6	10,2	18,2	278,9	53,4	1,5	-

Avots: OECD Health Statistics 2019

Izdevumi veselības aprūpei 2018.gadā Latvijā bija 5,9% no IKP. Tas bija gandrīz divas reizes mazāk nekā tādās attīstītās valstīs kā, piemēram, Vācija un Zviedrija (2.attēls). Kopējie izdevumi veselības aprūpei Latvijā bija mazāki nekā mūsu kaimiņvalstīs – Igaunijā izdevumi veselībai 2018.gadā bija 6,4%, bet Lietuvā – 6,8% no IKP.

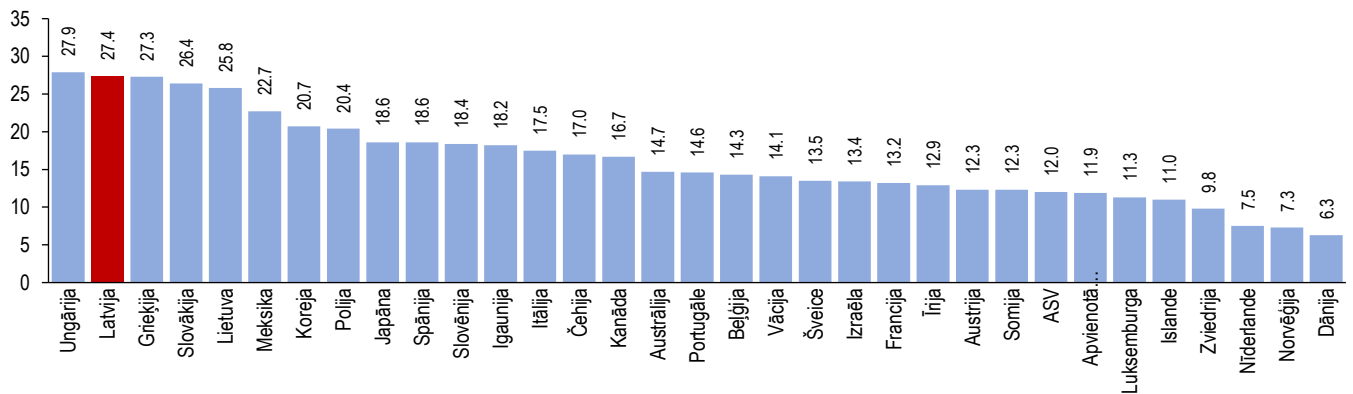
Tajā pašā laikā izdevumi par medikamentiem Latvijā veido 27,4% no kopējiem izdevumiem veselības aprūpei. Tas bija viens no augstākajiem rādītājiem OECD dalībvalstīs (3.attēls). Salīdzinoši augsts izdevumu īpatsvars par zālēm un medikamentiem ir arī tādās valstīs kā Ungārija, Grieķija, Slovākija, Lietuva. Savukārt, tādās valstīs kā Zviedrija, Islande, Lielbritānija, Somija, Austrija un Īrija izdevumi par zālēm un medikamentiem svārstās aptuveni 12% robežās. Salīdzinot kopējos izdevumus veselības aprūpei un izdevumus medikamentu iegādei, var secināt, ka viens no faktoriem lielajiem izdevumiem zāļu un medikamentu iegādei ir medicīnas pakalpojumu ierobežota pieejamība, t.i. notiek simptomātiska cīņa ar sekām, nevis cēloņiem. Latvijā izdevumi medikamentu un zāļu iegādei bija 286 ASV dolāri uz 1 iedzīvotāju (rēķinot faktiskajās cenās pēc pirktspējas paritātes). No Eiropas valstīm lielākie iedzīvotāju izdevumi bija tikai Lietuvā un Šveicē (4.attēls).

2.attēls. KOPEJIE IZDEVUMI VESELĪBAS APRŪPEI. % no IKP, 2018. (vai pēdējais pieejamais) gads

Avots: OECD Health Statistics 2019

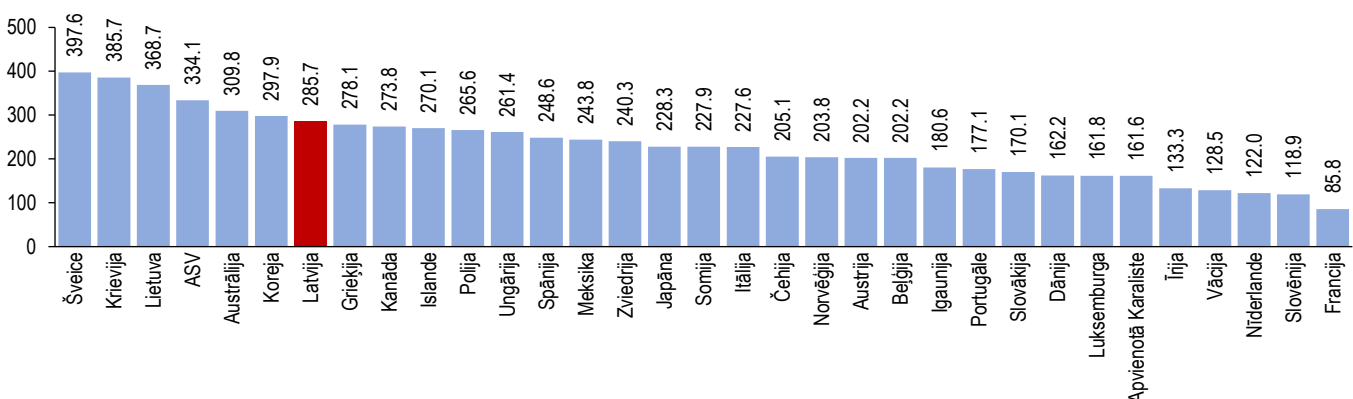
3.attēls. IZDEVUMI PAR MEDIKAMENTIEM, % no visiem izdevumiem veselības aprūpei 2018. (vai pēdējais pieejamais) gads

Avots: OECD Health Statistics 2019

4.attēls. IEDZĪVOTĀJU IZDEVUMI MEDIKAMENTIEM,

ASV dolāros uz 1 iedzīvotāju, faktiskajās cenās pēc pirktspējas paritātes, 2018. (vai pēdējais pieejamais) gads

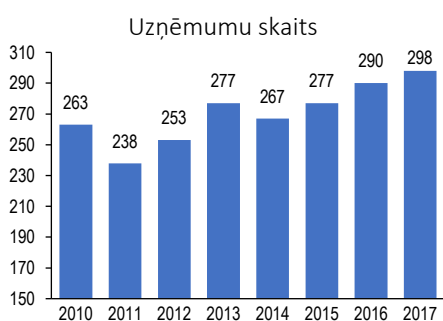

Avots: OECD Health Statistics 2019

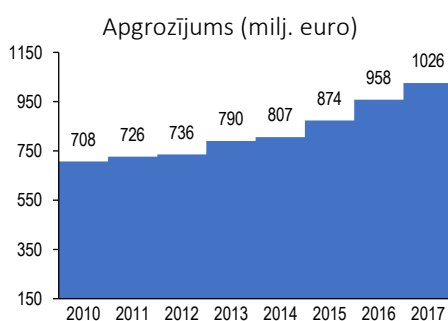
ZĀĻU VAIRUMTIRDZNIECĪBA

Saskaņā ar CSP apkopotās biznesa strukturālās statistikas datiem farmaceitisko izstrādājumu vairumtirdzniecības nozarē darbojas gandrīz 300 uzņēmumu. Nozares apgrozījums pēdējos gados stabili pieaug un 2017.gadā tas jau pārsniedza 1 miljardu EUR. Nozarē saglabājas stabils nodarbināto skaits un pēdējos gados tas sasniedza 2,7 tūkst. nodarbināto. Farmaceutisko izstrādājumu vairumtirdzniecības nozare veido 3,7% no visas tirdzniecības nozares apgrozījuma. Savukārt nozares rentabilitāte kopš 2010.gada stabili pārsniedz 6% līmeni. Vērtējot pēc EUROSTAT datiem, vidēji pēdējos 5 gados Latvijas farmaceitisko izstrādājumu vairumtirdzniecības nozares rentabilitāte pārsniedz 7%. Tas ir augstāks rādītājs nekā nozarē vidēji ES. Tajā pašā laikā nozares darbaspēka produktivitāte, jeb pievienotā vērtība uz vienu strādājošo 2017.gadā sniedza 43,7 tūkst. EUR, kas bija viens no zemākajiem rādītājiem ES.

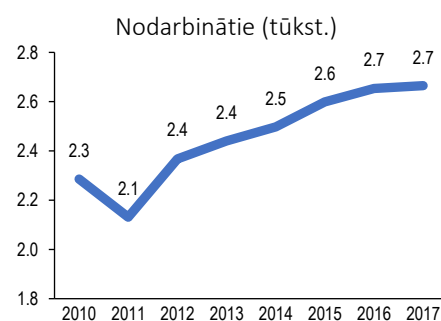
5.attēls FARMACEITISKO IZSTRĀDĀJUMU VAIRUMTIRDZNIECĪBAS NOZARES¹ RAKSTUROJUMS (NACE 46.46)

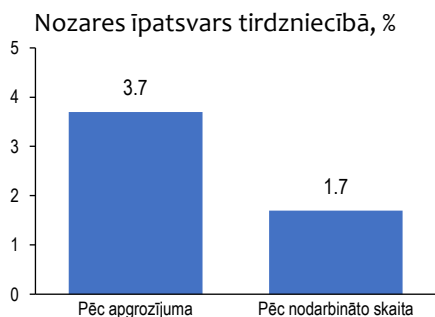
Avots: Centrālā Statistiskā pārvalde

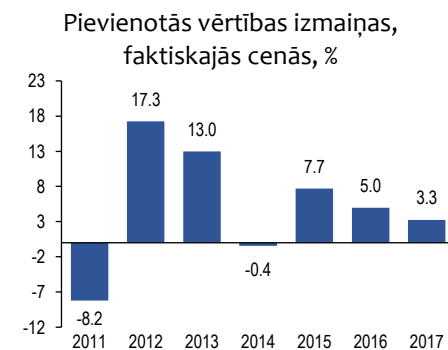
Avots: Centrālā Statistiskā pārvalde

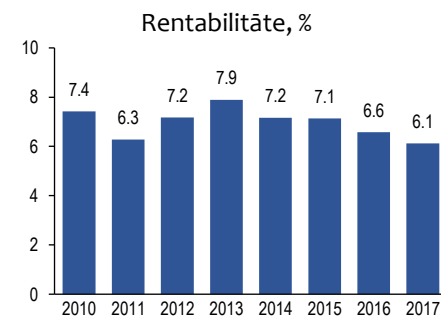
Avots: Centrālā Statistiskā pārvalde

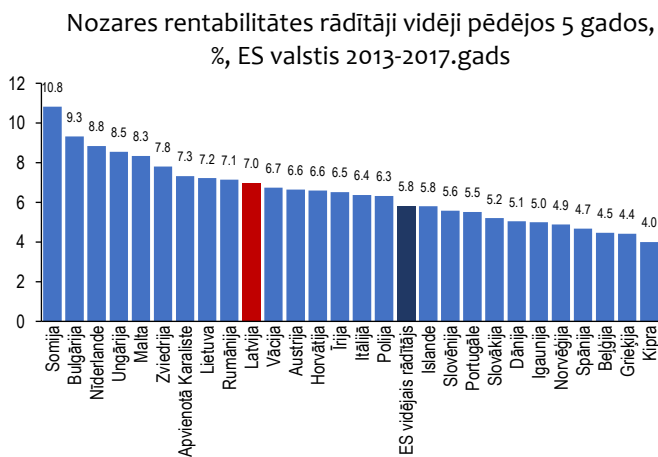
Avots: Centrālā Statistiskā pārvalde

Avots: Centrālā Statistiskā pārvalde

Avots: Centrālā Statistiskā pārvalde

Avots: EUROSTAT

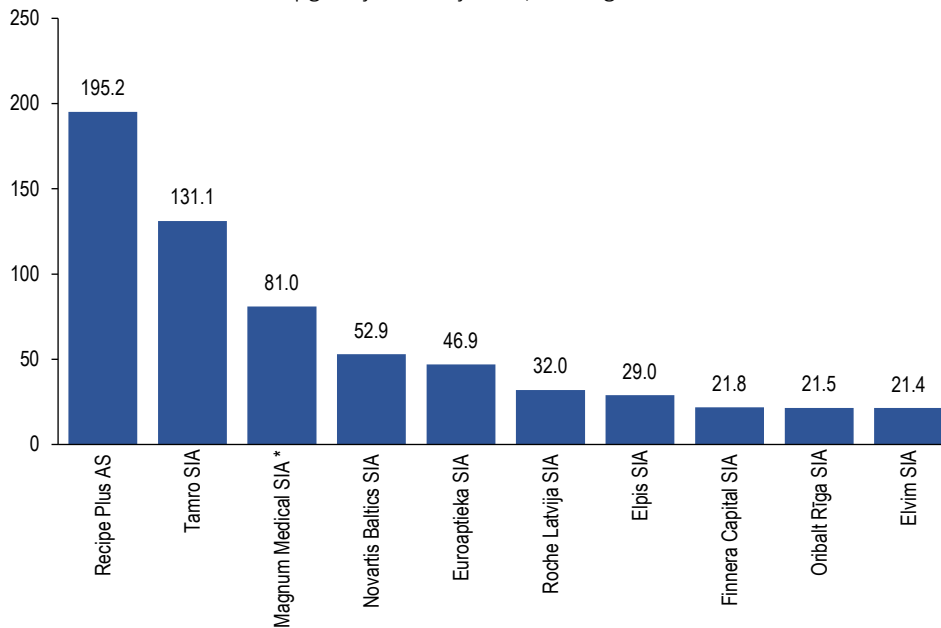

Avots: EUROSTAT

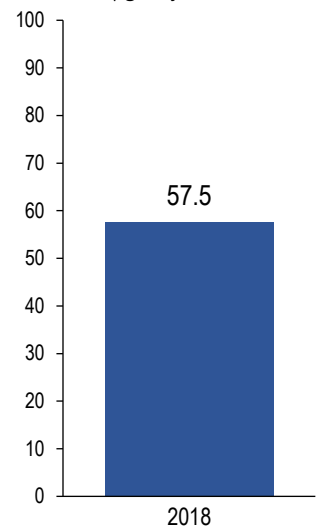
¹ Nozarē bez zāļu vairumtirdzniecības ietilpst arī dažādu citu ar medicīnu saistītu preču vairumtirdzniecība

Atbilstoši Lursoft datubāzē pieejamajai informācijai 2018.gadā pēc apgrozījuma lielākie farmaceitisko izstrādājumu vairumtirdzniecības uzņēmumi bija Recipe Plus AS, Tamro SIA, Magnum Medical SIA, Novartis Baltics SIA, Euroapteka SIA, Roche Latvija SIA, Elpis SIA, Finnera Capital SIA, Oribalt Rīga SIA un Elvim SIA.

6.attēls. LIELĀKIE FARMACEITISKO IZSTRĀDĀJUMU VAIRUMTIRDZNICĪBAS NOZARES UZŅĒMUMI
Apgrozījums milj. EUR, 2018.gads

TOP10 NOZARES LIELĀKO UZŅĒMUMU ĪPATSVARS, % no kopējā farmaceitisko izstrādājumu vairumtirdzniecības nozares apgrozījuma

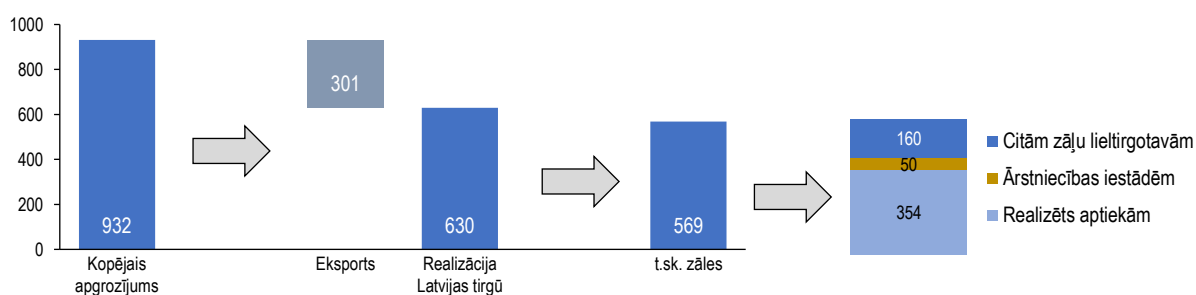

Avots: LURSOFT, Centrālā statistikas pārvalde. * - EM novērtējums.

2018.gadā 10 lielākie farmaceitisko izstrādājumu vairumtirdzniecības nozares uzņēmumi veidoja gandrīz 60% no visas nozares kopējā apgrozījuma. Lielākie uzņēmumi – Recipe Plus AS un Tamro SIA kopā veidoja gandrīz 30% no visa farmaceitisko izstrādājumu vairumtirdzniecības nozares apgrozījuma 2018.gadā.

Saskaņā ar Zāļu valsts aģentūras informāciju, reģistrēto zāļu lieltirgotavu kopējais apgrozījums 2018.gadā sasniedza 932 milj. EUR. No tā vairāk kā 300 milj. EUR apmērā zāles tika eksportētas, bet vietējā tirgū realizācijas apjomi sasniedza 630 milj. EUR, t.sk. zāles – 569 milj. EUR. Aptiekās tika realizētas zāles 354 milj. EUR vērtībā. Tādējādi aptiekās 2018.gadā tika realizēta 1/3 daļa no kopējā zāļu lieltirgotavu apgrozījumu. Savukārt, eksporta apjomi caurmērā pēdējos gados arī sastāda aptuveni 1/3 daļu no zāļu lieltirgotavu kopējā apgrozījuma.

7.attēls ZĀĻU LIELTIRGOTAVU APGROZĪJUMS, 2018.gads

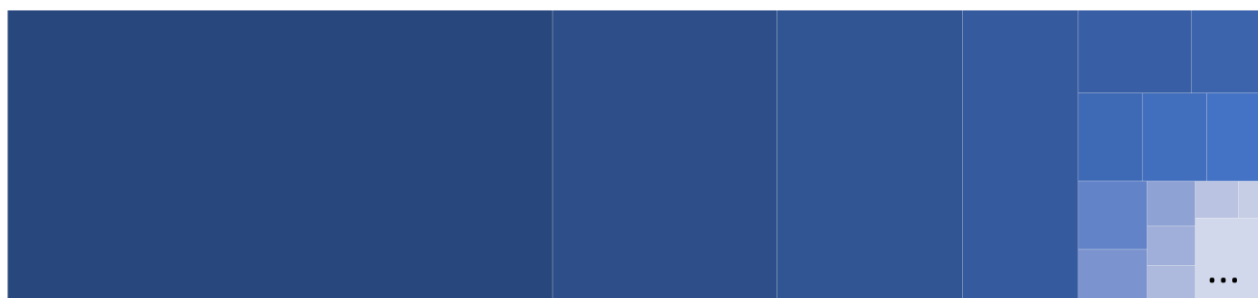

LIELTIRGOTAVAS	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kopējais apgrozījums	648,08	699,82	725,01	799,24	846,76	931,54
Realizācija Latvijas tirgū	474,70	492,53	507,73	560,33	594,13	630,19
t.sk. zāles	432,81	438,31	452,69	502,00	557,19	568,58
Realizēts aptiekām	246,03	271,90	288,59	320,04	336,58	353,87
Ārstniecības iestādēm	41,62	39,53	40,69	48,84	55,99	49,90
Citām zāļu lieltirgotavām	122,14	119,08	116,84	127,11	159,07	160,19

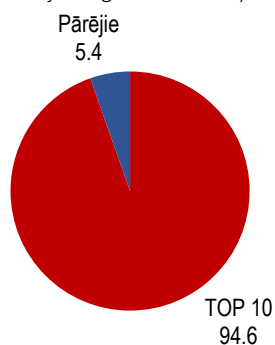
Avots: Zāļu valsts aģentūra²

No kopējā zāļu apgrozījuma 70% tiek realizēti Latvijas tirgū. Savukārt lieltirgotavu koncentrācija Latvijas tirgū realizēto zāļu segmentā ir būtiski atšķirīga no kopējās vairumtirdzniecības nozares ainas.

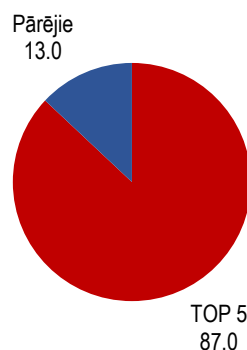
8.attēls LIELTIRGOTAVU SADALĪJUMS PĒC KOPĒJA LATVIJAS TIRGŪ REALIZĒTĀ ZĀĻU APGROZĪJUMA, 2018.gads, nosacītajās vienībās

TOP10 NOZARES UZŅĒMUMU ĪPATSVARS, % no kopējā Latvijas tirgū realizētā zāļu apgrozījuma

TOP5 NOZARES UZŅĒMUMU ĪPATSVARS, % no kopējā Latvijas tirgū realizētā zāļu apgrozījuma

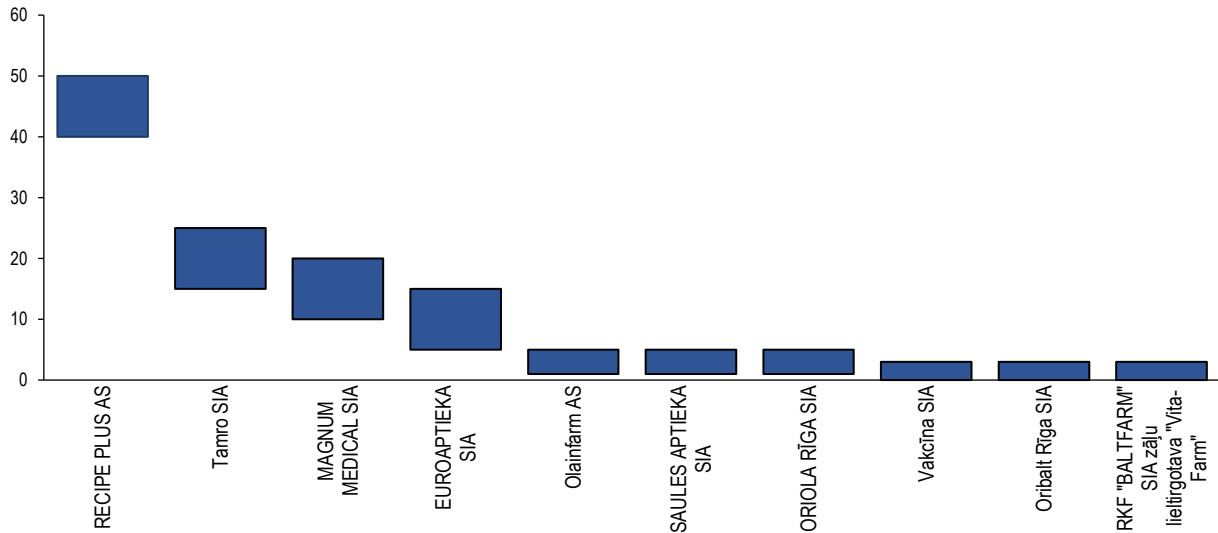

Avots: Zāļu valsts aģentūra, EM aprēķini un novērtējums

² Zāļu tirgus dinamika - <https://www.zva.gov.lv/lv/publikacijas-un-statistika/oficiala-statistika-informacija/zalu-tirgus-dinamika>

10 lielākie vairumtirdzniecības uzņēmumi viedo gandrīz 95% no kopējā Latvijas tirgū realizētā zāļu apgrozījuma, bet 5 lielākie – 87%. Kopumā tikai 10 uzņēmumu tirgus daļa pārsniedz 1% - Recipe Plus AS, Tamro SIA, Magnum Medical SIA, Euroaptieka SIA, Olainfarm AS, Saules aptieka SIA, Oriola Rīga SIA, Vakcīna SIA, Oribalt Rīga SIA un RKF "BALTFARM" SIA zāļu lieltirgotava "Vita-Farm".

9.attēls LIELTIRGOTAVAS AR TIRGUS DAĻU >1% NO KOPĒJĀ LATVIJAS TIRGŪ REALIZĒTĀ ZĀĻU APGROZĪJUMA*, %, 2018.gads

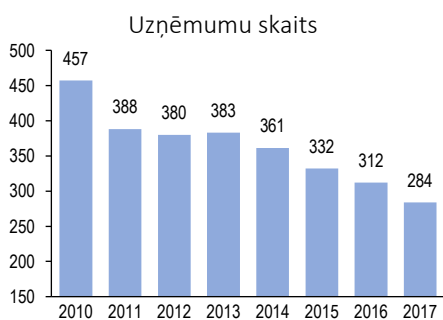
Avots: Zāļu valsts aģentūra, EM aprēķini un novērtējums

* - Zāļu valsts aģentūra uzņēmuma līmeņa datiem ir noteikusi ierobežotas pieejamības informācijas statusu, tādēļ uzņēmumu tirgus dalās ir norādītas ar intervāliem.

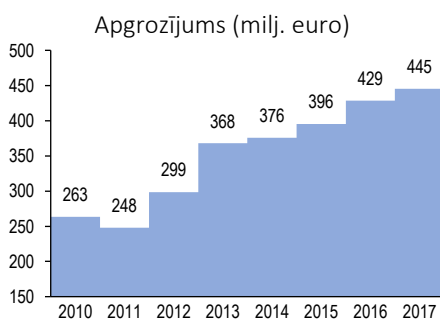
ZĀĻU MAZUMTIRDZNIECĪBA

Līdzīgi kā zāļu vairumtirdzniecībā, arī farmaceitisko izstrādājumu mazumtirdzniecības nozarē pēdējos gados ir vērojams straujš apgrozījuma kāpums. 2017.gadā tas sasniedza 445 milj. EUR. Nozarē tiek nodarbināti 4,2 tūkst. strādājošo. Taču, pretēji tendencēm vairumtirdzniecības nozarē, farmaceitisko izstrādājumu mazumtirdzniecībā kopš 2010.gada ir būtiski sarucis uzņēmumu skaits. 2017.gadā nozarē darbojās 284 uzņēmumi, kas bija par gandrīz 40% mazāk nekā 2010.gadā. Nozares rentabilitātes rādītāji pēdējos gados stabili turas virs 6%, tomēr farmaceitisko izstrādājumu mazumtirdzniecības nozares rentabilitāte atpaliek no ES vidējā rādītāja. Savukārt, līdzīgi kā vairumtirdzniecībā, arī mazumtirdzniecības nozarei produktivitāte ir ievērojami zemāka par Eiropas Savienības vidējo līmeni.

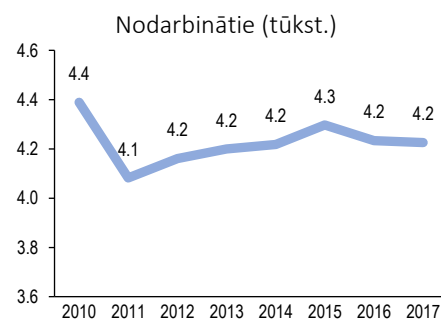
10.attēls FARMACEITISKO IZSTRĀDĀJUMU MAZUMTIRDZNIECĪBA SPECIALIZĒTĀJOS VEIKALOS (NACE 47.73)

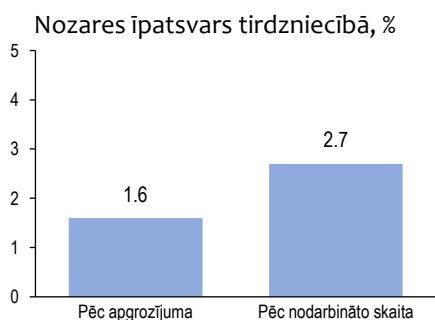
Avots: Centrālā Statistiskā pārvalde

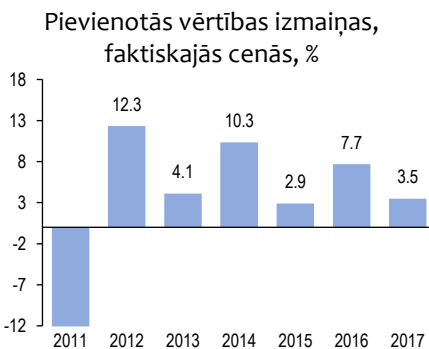
Avots: Centrālā Statistiskā pārvalde

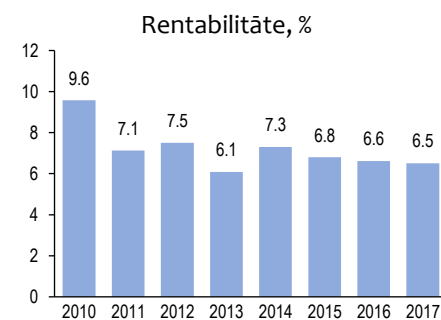
Avots: Centrālā Statistiskā pārvalde

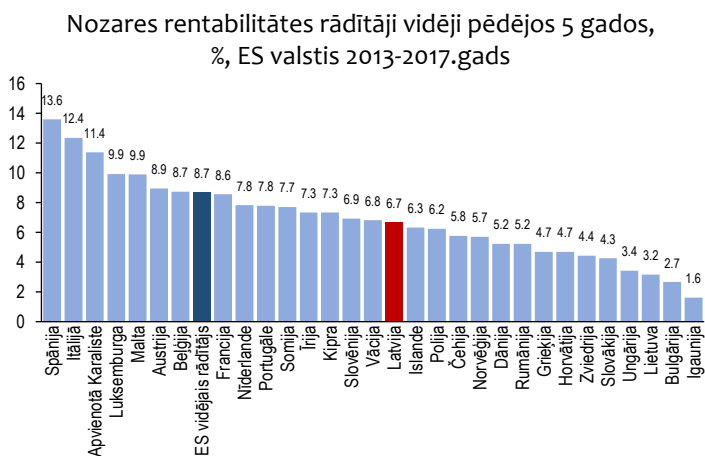
Avots: Centrālā Statistiskā pārvalde

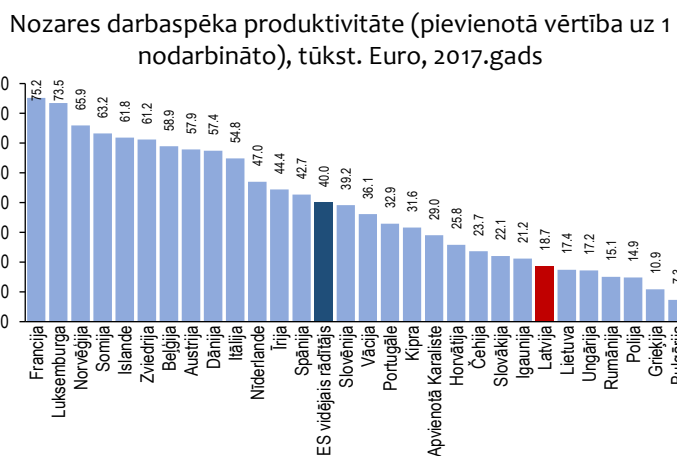
Avots: Centrālā Statistiskā pārvalde

Avots: Centrālā Statistiskā pārvalde

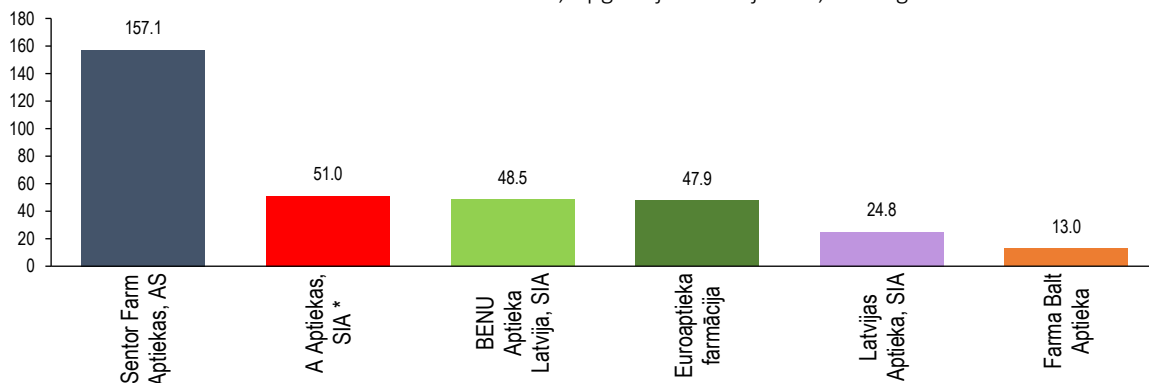
Avots: EUROSTAT

Avots: EUROSTAT

Saskaņā ar Lursoft datiem 2018.gadā lielākās aptieku ķēdes pēc apgrozījuma bija AS Sentor Farm aptiekas, SIA A Aptiekas, SIA Benu aptieka Latvija, SIA Euroaptieka farmācija, SIA Latvijas aptieka un SIA Farma Balt.

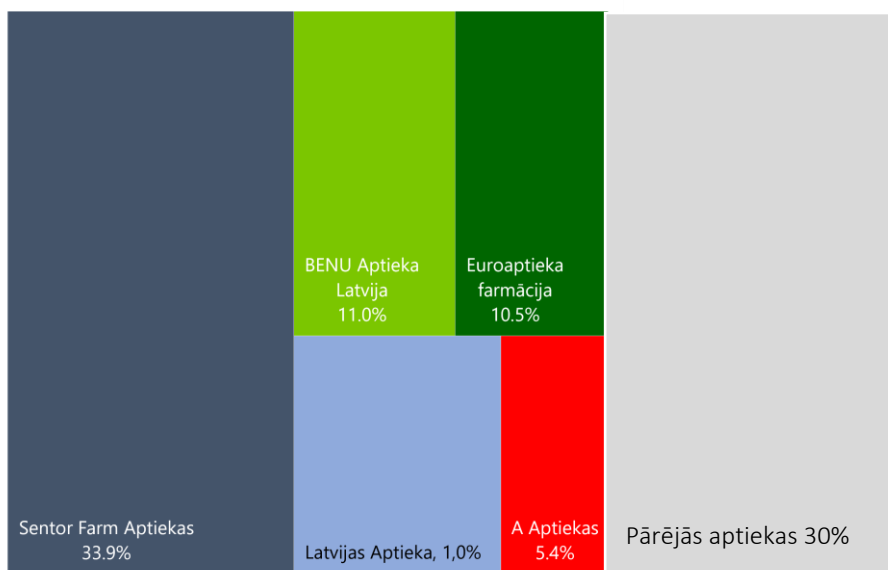
11.attēls. LIELĀKIE APTIEKU TĪKLI, Apgrozījums milj. EUR, 2018.gads

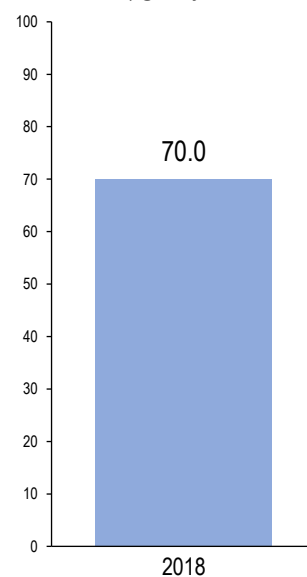
Avots: LURSOFT, Centrālā statistikas pārvalde. * - EM novērtējums.

Piecas lielākās aptieku ķēdes 2018.gadā veidoja 70% no kopējā aptieku apgrozījuma. Bet lielākā aptieku ķēde – AS Sentor Farm 2018.gadā veidoja gandrīz 34% no kopējā farmaceitisko izstrādājumu mazumtirdzniecības nozares apgrozījuma.

12.attēls. FARMACEITISKO IZSTRĀDĀJUMU MAZUMTIRDZniecības NOZARES STRUKTŪRA %, pēc uzņēmumu apgrozījuma 2018.gads

TOP5 NOZARES LIELĀKO UZŅĒMUMU ĪPATSVARS, % no kopējā aptieku apgrozījuma

Avots: LURSOFT

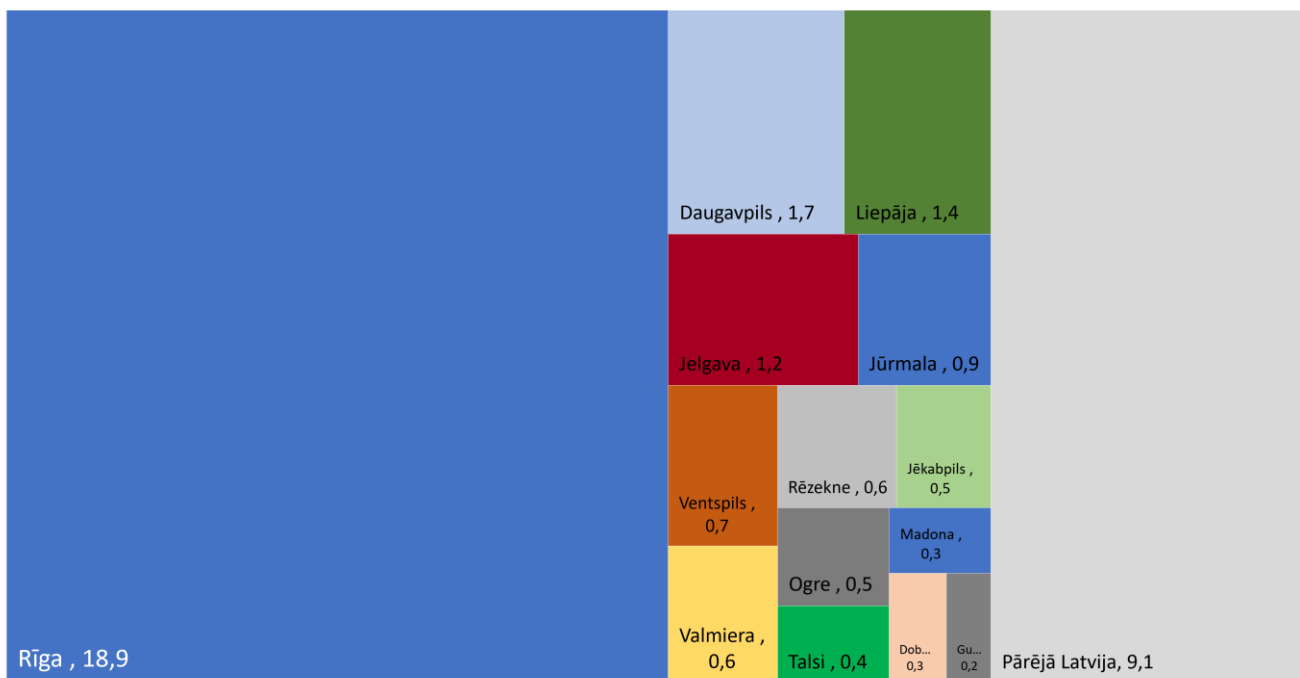
13.attēls. APTIEKU UN APTIEKU FILIĀĻU IZVIETOJUMS

Avots: Zāļu valsts aģentūra

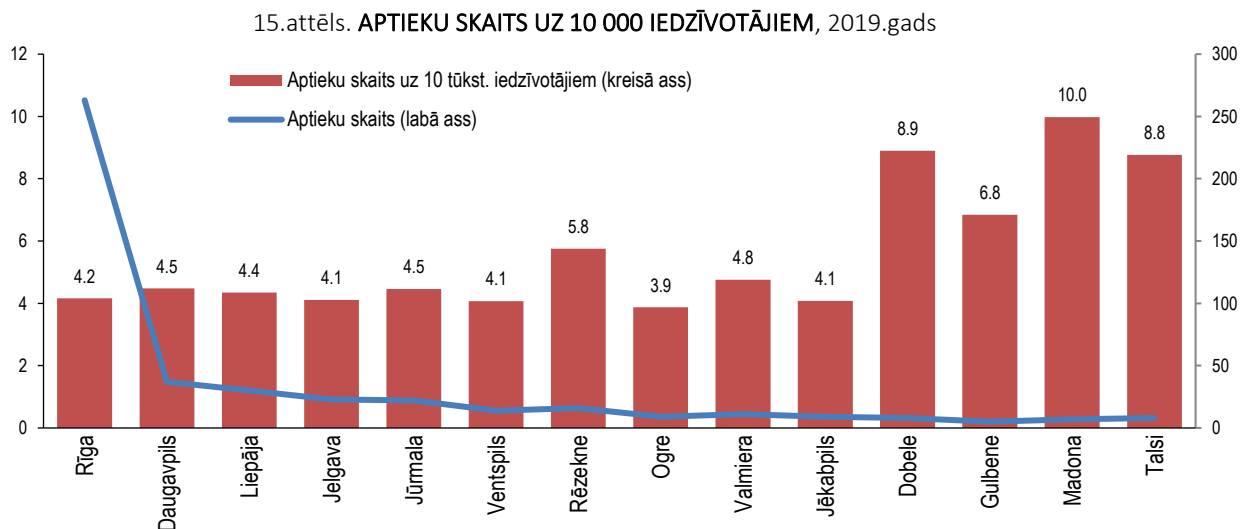
2018.gadā zāļu apgrozījums vispārēja tipa aptiekās Latvijā kopumā bija 373,2 milj. EUR. Rīgā zāļu apgrozījums vispārēja tipa aptiekās 2018.gadā sasniedza 189,4 milj. EUR, kas bija nedaudz vairāk nekā 50% no visa zāļu apgrozījuma Latvijas aptiekās. Pārējās 13 lielākajās Latvijas pilsētās zāļu apgrozījums aptiekās veidoja ¼ daļu no kopējā zāļu apgrozījumu Latvijas aptiekās. Savukārt pārējā Latvijas teritorijā 2018.gadā zāļu apgrozījums vispārēja tipa aptiekās bija 91,4 milj. EUR jeb 25% no kopējā apgrozījuma.

14.attēls. ZĀĻU APGROZĪJUMS LATVIJAS PILSĒTĀS VISPĀRĒJA TIPĀ APTIEKĀS, 2018.gads, milj. EUR

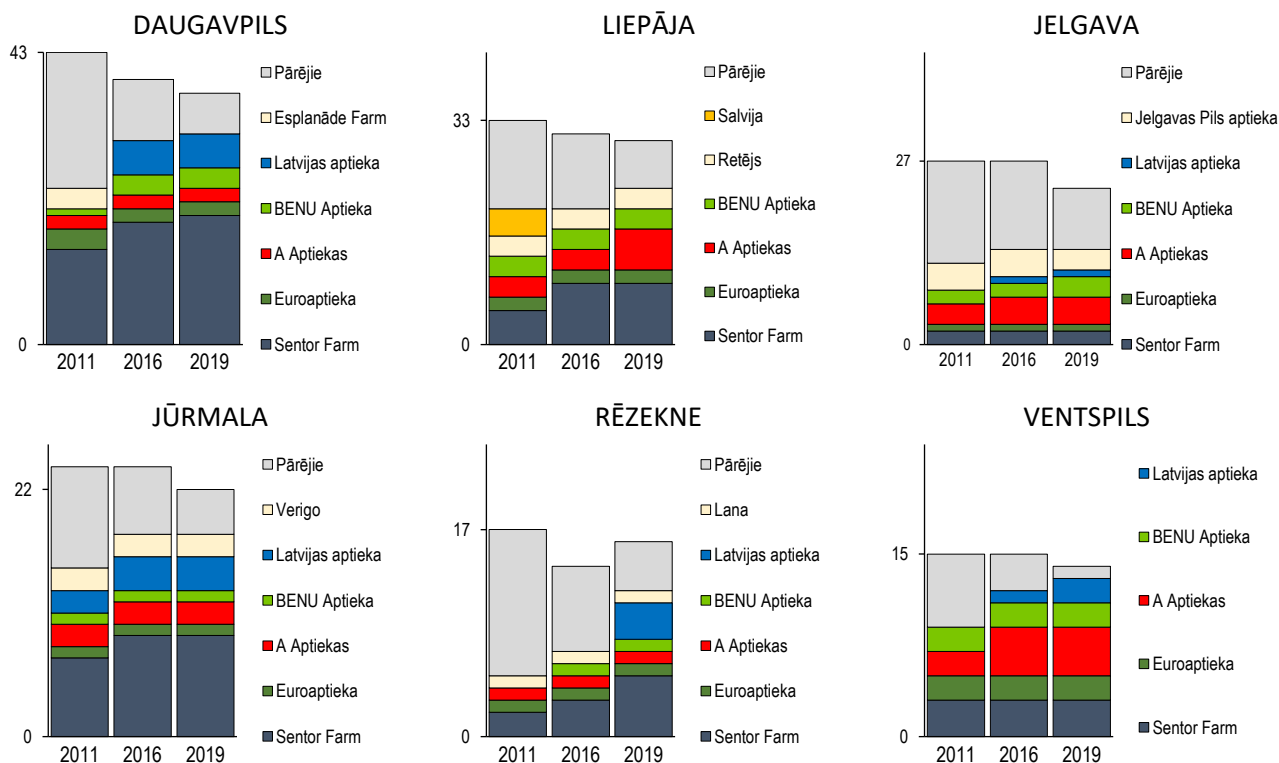
Avots: Zāļu valsts aģentūra

Lielākajās Latvijas pilsētās uz 10 000 iedzīvotāju ir vidēji 4,5 aptiekas. Savukārt tādās Latvijas pilsētās kā Gulbene, Madona un Talsi, neraugoties uz salīdzinoši mazo aptieku skaitu, vidēji uz 10 000 iedzīvotājiem ir vairāk nekā 10 aptiekas, kas ir 2-3 reizes vairāk kā Rīgā, Daugavpilī vai Liepājā.

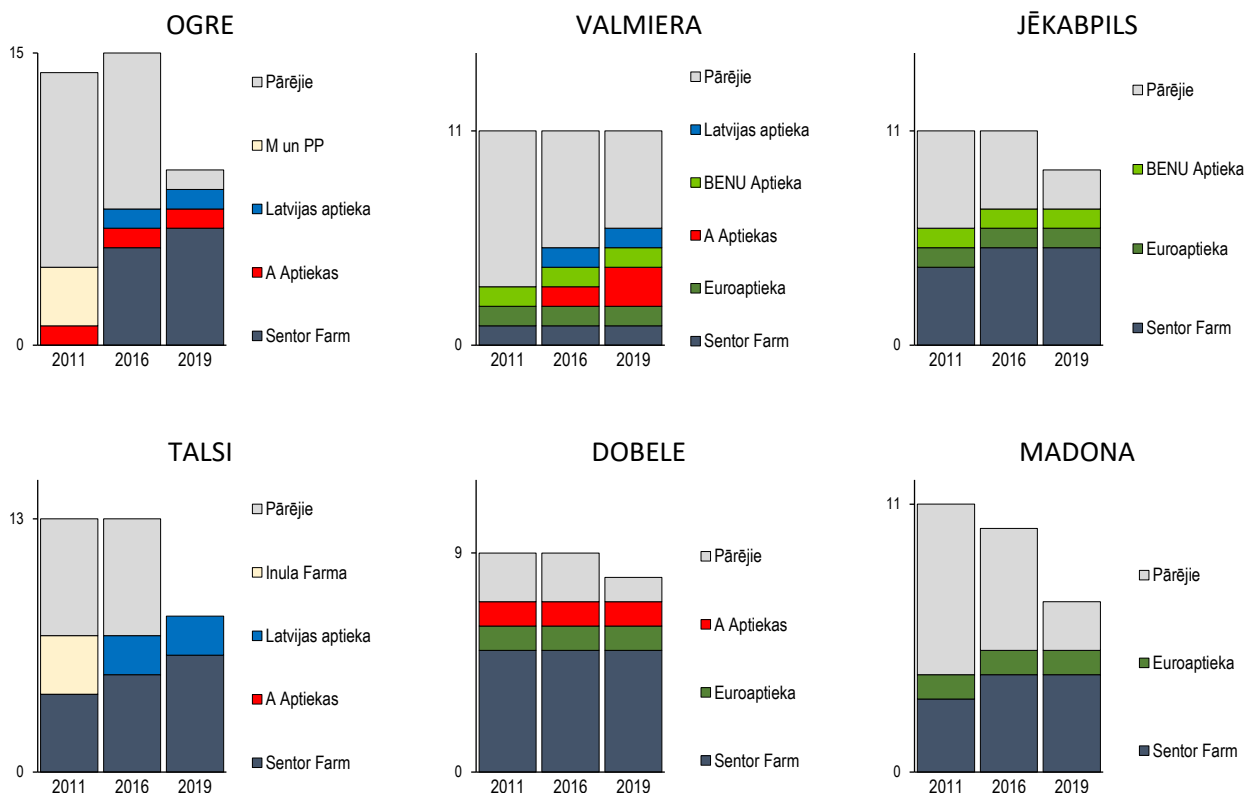
Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Konkurences padome³, Zāļu valsts aģentūra.

16.attēls. APTIEKU SKAITS UN STRUKTŪRA LATVIJAS PILSĒTĀS

³ Noslēguma ziņojums. Zāļu reģionālo mazumtirdzniecības tirgu uzraudzība (Koncentrācijas noteikšana) (2017)

17.attēls. turpinājums

Avots: Konkurences padome⁴, Zāļu valsts aģentūra⁵

Tirgus dalībnieku īpašumā esošo aptieku skaits ir mainījies, lielākoties aptieku skaitam palielinoties aptieku ķēdēs un samazinoties individuālo aptieku vai mazāko aptieku tīklu skaitam, kas norāda uz to, ka aptieku savstarpējā konkurence ir samazinājusies. Tādējādi secināms, ka medikamentu pieejamība patērētājam nav samazinājusies, tomēr samazinājusies patērētāja izvēle.

Izvērtējot aptieku skaita īpatsvarus, secināms, ka laika periodā no 2011. līdz 2019. gadam vairāki tirgus dalībnieki ir pametuši zāļu mazumtirdzniecības tirgu, un konkrētās aptiekas konkrētajās pilsētās ir pārņēmušas aptieku ķēdes.

Tendences:

- pieaug aptieku skaits aptieku ķēdēs;
- samazinās individuālo aptieku skaits;
- gan vairumtirdzniecības, gan mazumtirdzniecības apgrozījums ik gadu pieaug;
- samazinās tirgus diversifikācija un tirdzniecība koncentrējas zāļu mazumtirdzniecības ķēdēs.

⁴ Noslēguma ziņojums. Zāļu reģionālo mazumtirdzniecības tirgu uzraudzība (Koncentrācijas noteikšana) (2017)

⁵ <https://www.zva.gov.lv/aptieku-karte/>

LIELTIRGOTAVU UN APTIEKU VERTIKĀLĀ INTEGRĀCIJA

Zāļu tirgus vertikālās integrācijas vērtējumā tika apkopota informācija par lielākajiem vairumtirdzniecības uzņēmumiem un lielākajām aptieku ķēdēm. Informācijas sagatavošanā tika izmantotas Lursoft un Orbis datubāzes.

KONCERNS

LIELTIRGOTAVA

APTIEKA

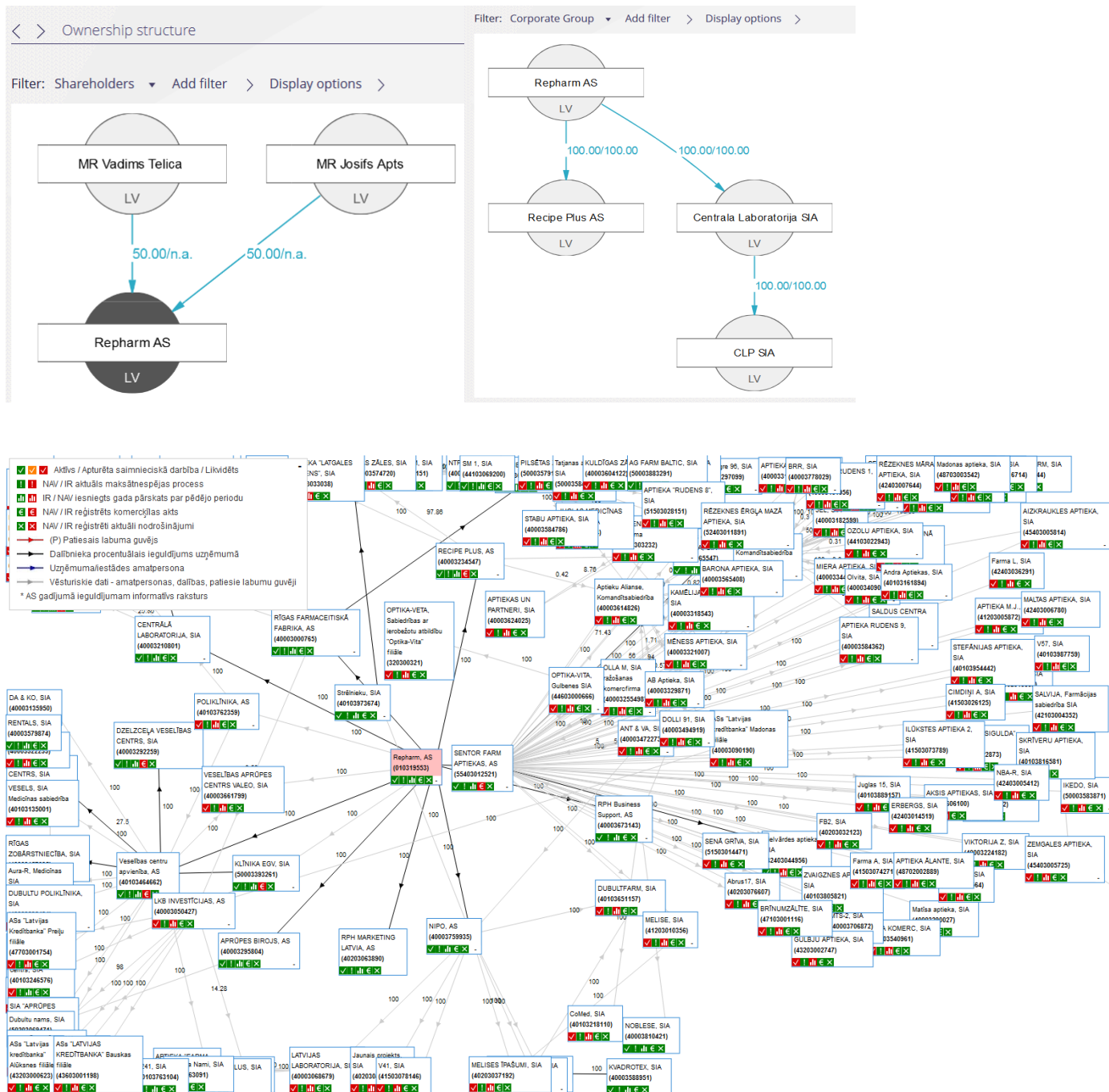
Repharm, AS

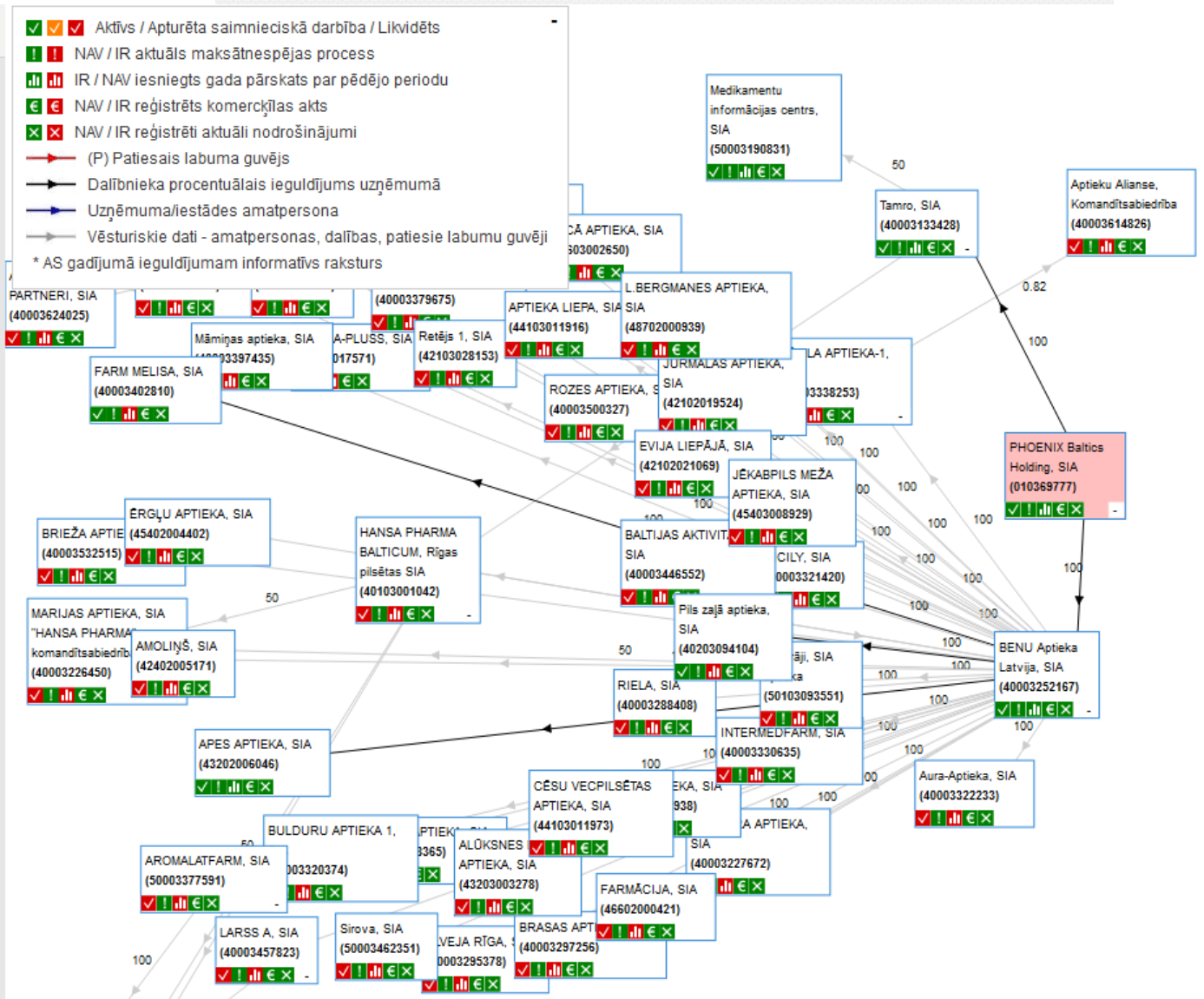
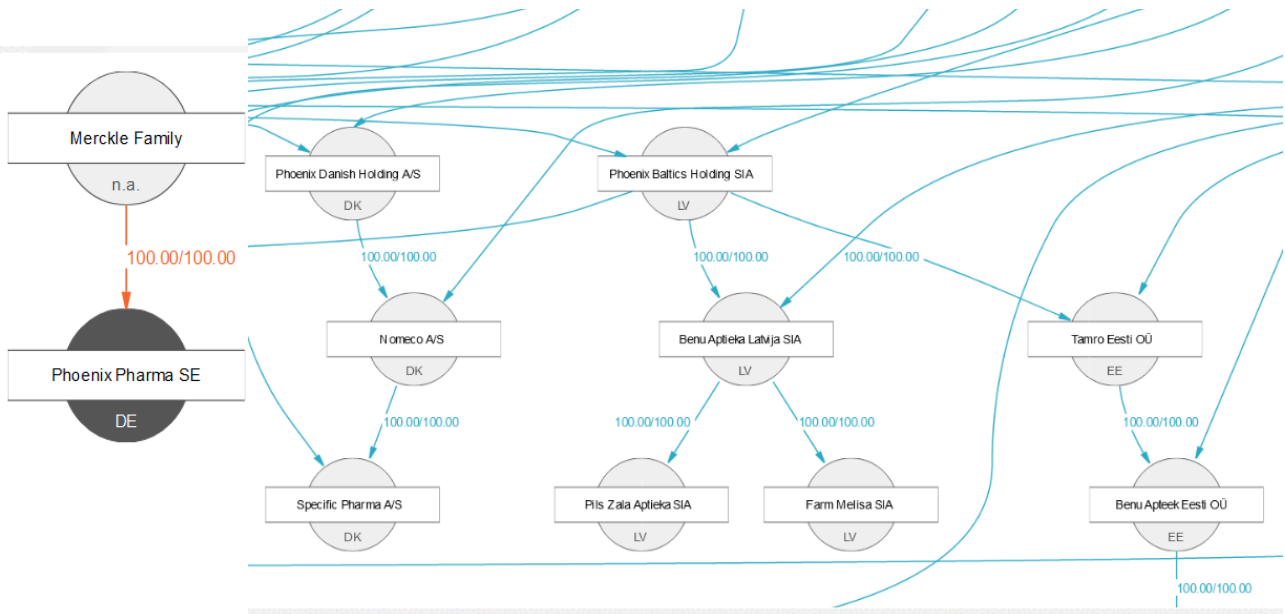

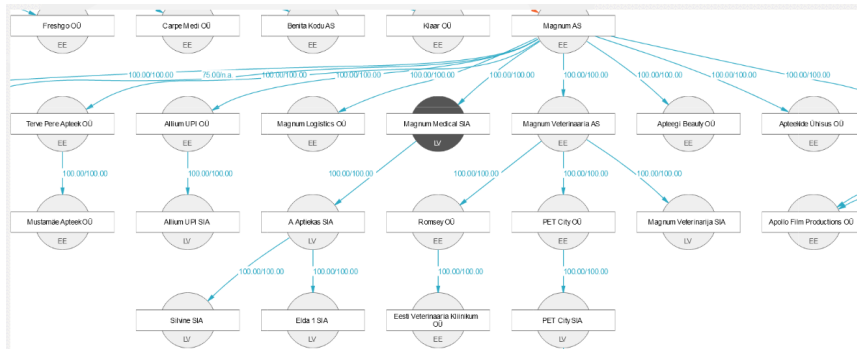
Recipe Plus, AS

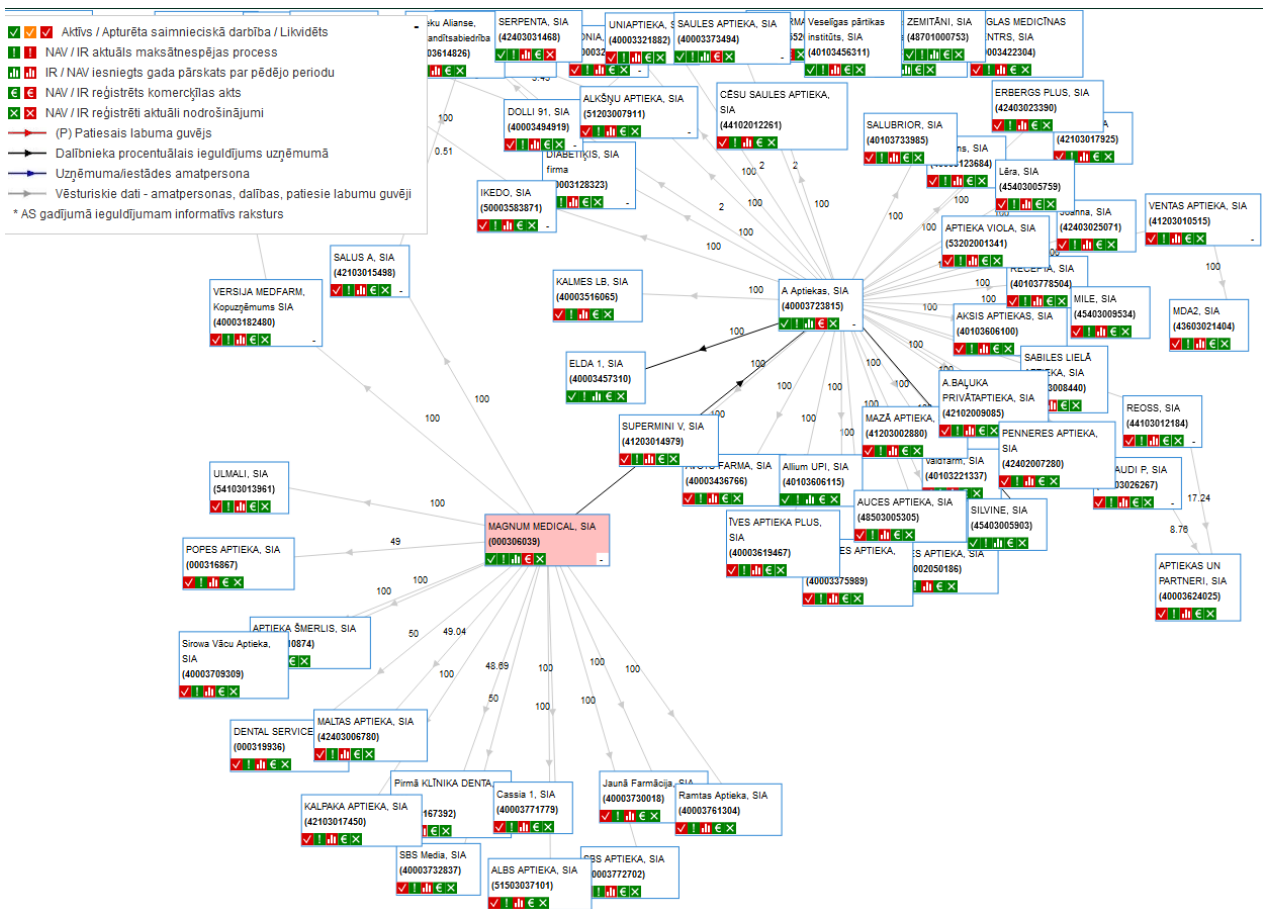
Sentor Farm

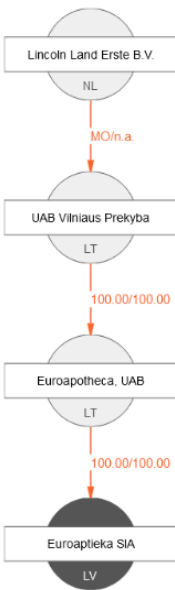

Name	Country	Ownership Direct (%)	Ownership Total (%)	Level of own.	Source Name	Date
Global Ultimate Owner						
MR MARGUS LINNAMEE	n.a.					
Ultimately owned subsidiaries						
MM GRUPP OÜ	EE	78.00	n.a.	1	KI	05/2019
L COMPUTING OÜ	EE	100.00	100.00	2	KI	01/2018
L ECOPARK OÜ	EE	100.00	100.00	2	KI	03/2018
L FARMAATSIA MAAKER EESTI OÜ	EE	100.00	100.00	2	KI	03/2018
L HENLE LOGISTICS OÜ	EE	100.00	100.00	2	KI	01/2018
L HILANA OÜ	EE	100.00	100.00	2	KI	01/2018
L JÄRVEVANA TEE KV OÜ	EE	100.00	100.00	2	KI	03/2018
L KRIISAPÖLLU KALA- JA VÄHIKASVATUS OÜ	EE	100.00	100.00	2	KI	09/2018
MAGNUM AS	EE	100.00	100.00	3	KI	07/2019
ALLIUM UPI OÜ	EE	100.00	100.00	4	KI	07/2019
L APTEGIK BEAUTY OÜ	EE	100.00	100.00	4	KI	02/2018
L APTEKIDE OHNUS OÜ	EE	100.00	100.00	4	KI	03/2018
L MAGNUM LOGISTICS OÜ	EE	100.00	100.00	4	KI	11/2018
L MAGNUM MEDICAL OÜ	EE	100.00	100.00	4	KI	10/2018
MAGNUM MEDICAL SIA	LV	100.00	100.00	4	CL	08/2019
MAGNUM VETERINĀRIJA AS	EE	100.00	100.00	4	KI	08/2019
TERE PERE APTEIK OÜ	EE	100.00	100.00	4	KI	09/2018
L TPA NARVA APTEGI OÜ	EE	100.00	100.00	4	KI	03/2018
L MAGNUM DENTAL OÜ	EE	75.00	n.a.	4	KI	08/2019
MEDIA INVESTMENTS & HOLDING OÜ	EE	100.00	100.00	3	KI	07/2019
L LETA SIA	LV	-	100.00	3	?	09/2015
SEMETRON AS	EE	82.50	n.a.	3	KI	07/2019
L KLAAR OÜ	EE	75.00	n.a.	3	KI	07/2019
APOLLO GROUP OÜ	EE	55.00	n.a.	3	KI	07/2019

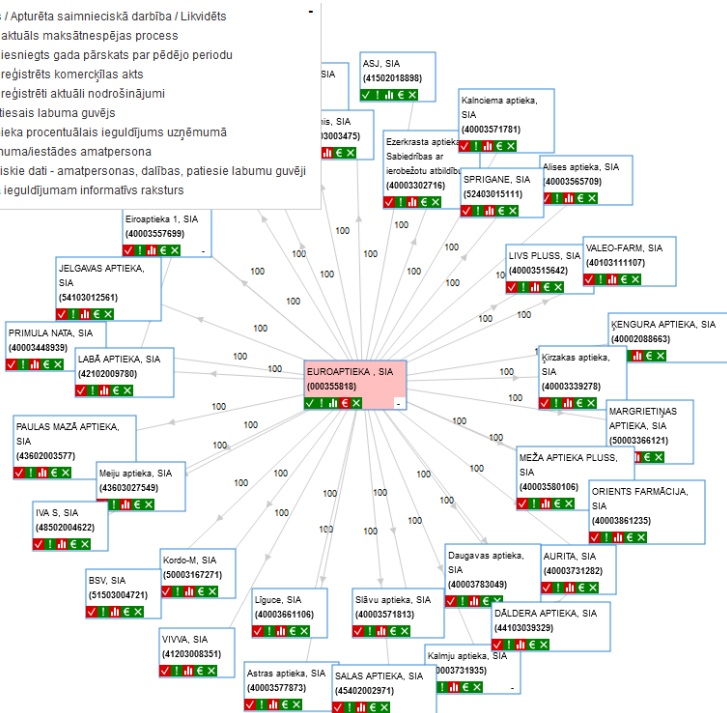

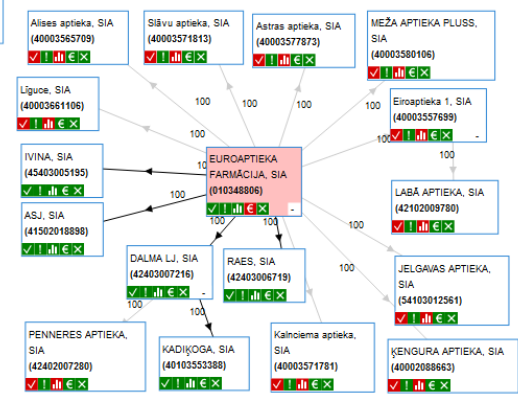
Name	Country	Ownership Direct (%)	Ownership Total (%)	Level of own.	Source Name	Date
Global Ultimate Owner						
LINCOLN LAND ERSTE B.V.	NL					
Ultimately owned subsidiaries						
ALLEGRIOS OÜ	EE	100.00	100.00	1	KI	01/2018
ARENSBURG PROPERTIES OÜ	EE	100.00	100.00	1	KI	04/2018
AWELINO SP. Z O.O.	PL	100.00	100.00	1	IR	08/2017
BELLSTAR PROPERTIES OÜ	EE	100.00	100.00	1	KI	01/2018
CRATER SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019
GOZAS, UAB	LT	100.00	100.00	1	KG	10/2017
GRENA SP. Z O.O.	PL	100.00	100.00	1	IR	05/2019
KORTONA SP. Z O.O.	PL	100.00	100.00	1	IR	10/2019
LEVANDER SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2013
MA BULGARIA EOOD	BG	100.00	100.00	1	CB	08/2019
MANITO SP. Z O.O.	PL	100.00	100.00	1	IR	08/2017
MAXIMA BULGARIA EOOD	BG	100.00	100.00	1	CB	08/2019
MENTONA SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019
MIN POLSKA SP. Z O.O.	PL	100.00	100.00	1	IR	04/2015
MIS INVESTICIJAS SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019
NOBELA PROPERTIES OÜ	EE	100.00	100.00	1	KI	01/2018
NODA PROPERTIES OÜ	EE	100.00	100.00	1	KI	01/2018
RE TEGEVUS OÜ	EE	100.00	100.00	1	KI	01/2018
SANO MARKETING SP. Z O.O.	PL	100.00	100.00	1	IR	02/2019
SMUJLI KVP OÜ	EE	100.00	100.00	1	KI	01/2018
TAHITA PROPERTIES OÜ	EE	100.00	100.00	1	KI	01/2018
TESTAMA PROPERTIES OÜ	EE	100.00	100.00	1	KI	01/2018
TIRDZNICIBAS CENTRS "MUKUSALA" SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019

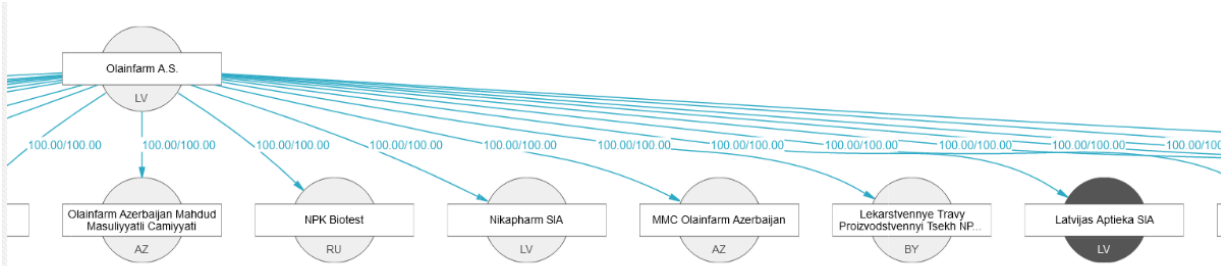
VOLTERRINA OÜ	EE	100.00	100.00	1	KI	01/2018
ACCIPITER SIA	LV	-	100.00	1	CL	08/2019
ARCTURUS SIA	LV	-	100.00	1	CL	08/2019
GRAJAS SIA	LV	-	100.00	1	CL	08/2019
GROMJUS SIA	LV	-	100.00	1	CL	08/2019
KORBELA SIA	LV	-	100.00	1	CL	08/2019
MAXIMA EESTI OÜ	EE	-	100.00	1	KI	08/2019
MAXIMA LATVIJA SIA	LV	-	100.00	1	CL	08/2019
PAVDS SIA	LV	-	100.00	1	CL	08/2019
SALTORA SIA	LV	-	100.00	1	CL	08/2019
SEGINJUS SIA	LV	-	100.00	1	CL	08/2019
UAB VILNIAUS PREKYBA	LT	MO	n.a.	1	WW	05/2015
ERMI GROUP UAB	LT	100.00	100.00	2	KG	08/2019
EUROAPOTHECA, UAB	LT	100.00	100.00	2	KG	02/2018
APOTEKSGRUPPEN I SVERIGE HOLDING AB	SE	100.00	100.00	3	Z	06/2018
AZETA, UAB	LT	100.00	100.00	3	KG	01/2019
BALTFARMA OÜ	EE	100.00	100.00	3	KI	07/2019
EUROAPTEEK OÜ	EE	100.00	100.00	3	KI	08/2019
EUROAPTEIKA FARMACIJA SIA	LV	100.00	100.00	3	CL	08/2019
EUROAPTEIKA SIA	LV	100.00	100.00	3	CL	08/2019
EVD, UAB	LT	100.00	100.00	3	KG	10/2018
EVRIC, UAB	LT	100.00	100.00	3	KG	06/2019
UAB EUROVAISTINE	LT	100.00	100.00	3	KG	10/2018
UAB EVD BALTJA	LT	100.00	100.00	3	KG	06/2018
EUROAPTEKA	UA	MO	n.a.	3	WW	08/2017
MAXIMA GRUPE, UAB	LT	100.00	100.00	2	KG	06/2018
AKROPOLIS GROUP, UAB	LT	MO	n.a.	2	WW	08/2017
FRANMAX, UAB	LT	-	MO	2	WW	08/2017

- ✓ Aktīvs / Apturēta saimnieciskā darbība / Likvidēts
- IR / IR aktuāls maksātnespējas process
- IR / NAV iesniegts gada pārskats par pēdējo periodu
- NAV / IR reģistrēts komercijas akts
- NAV / IR reģistrēti aktuāli nodrošinājumi
- (P) Patiesais labuma guvējs
- Dalībnieka procentuālais ieguldījums uzņēmumā
- Uzņēmuma/estādes amatpersona
- Vēsturiskie dati - amatpersonas, dalības, patiesie labumu guvēji
- * AS gadījumā ieguldījumam informatīvs raksturs

- ✓ Aktīvs / Apturēta saimnieciskā darbība / Likvidēts
- IR / IR aktuāls maksātnespējas process
- IR / NAV iesniegts gada pārskats par pēdējo periodu
- NAV / IR reģistrēts komercijas akts
- NAV / IR reģistrēti aktuāli nodrošinājumi
- (P) Patiesais labuma guvējs
- Dalībnieka procentuālais ieguldījums uzņēmumā
- Uzņēmuma/estādes amatpersona
- Vēsturiskie dati - amatpersonas, dalības, patiesie labumu guvēji
- * AS gadījumā ieguldījumam informatīvs raksturs

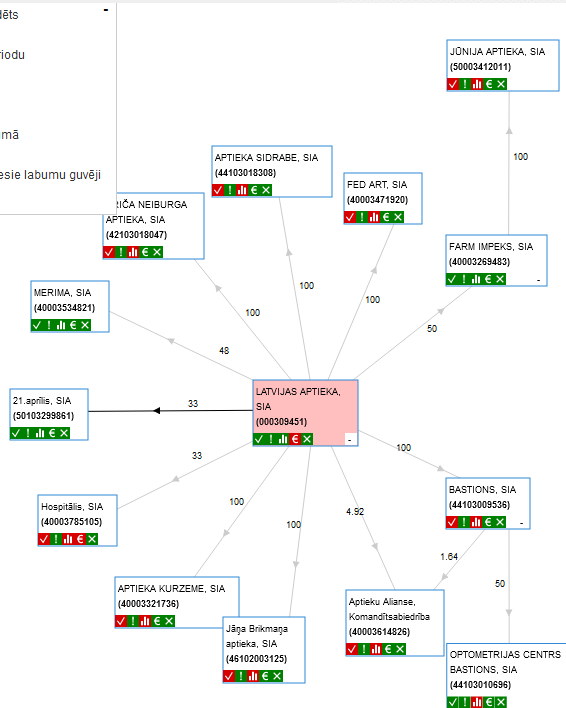
LATVIJAS APTEIKA SIA

There are 23 companies in the corporate group

Name	Country	Ownership Direct (%)	Ownership Total (%)	Level of own.	Source Name	Date
Global Ultimate Owner						
OLAINFARM A.S.	LV					
Ultimately owned subsidiaries						
ELAST MEDIKL	RU	100.00	100.00	1	RM	12/2018
FIRST CLASS LOUNGE SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019
GLOBAL LUX SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019
JURAS APTEIKA SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019
KIWI COSMETICS SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019
KLINIKA DIAMED SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019
LATVIJAS APTEIKA SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019
LEKARSTVENNYE TRAVY PROIZVODSTVENNYI TSEKH NPK "BIOTEST"	BY	100.00	100.00	1	RM	12/2018
MMC OLAINFARM AZERBAIJAN	AZ	100.00	100.00	1	RM	12/2018
NIKAPHARM SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019
NPK BIOTEST	RU	100.00	100.00	1	RM	12/2018
OLAINFARM AZERBAIJAN MAHDUD MASULIYYATI CAMIYYATI	AZ	100.00	100.00	1	RM	12/2018
OLAINFARM AZIJA SIA	KG	100.00	100.00	1	RM	12/2018
OLAINFARM ESTONIA OU	EE	100.00	100.00	1	KI	08/2019
OLAINFARM GROUP CZECH REPUBLIC, S.R.O.	CZ	100.00	100.00	1	RM	12/2018
OLAINMED SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019
OZOLS JDR SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019
SILVANOLS SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019

TONUS ELAST SIA	LV	100.00	100.00	1	CL	08/2019
UAB OLAINFARM - LIETUVA	LT	100.00	100.00	1	RM	12/2018
OLAINFARM ILAC VE TIBBI URUNLER SANAYI VE TICARET LIMITED SIRKETI	TR	99.00	n.a.	1	RM	12/2018
VEGA MS SIA	LV	59.99	n.a.	1	RM	12/2018

- ✓ x ✓ Aktīvs / Apturēta saimnieciskā darbība / Likvidēts
- ! ! NAV / IR aktuāls maksātnespējas process
- ! ! IR / NAV iesniegts gada pārskats par pēdējo periodu
- € € NAV / IR reģistrēts komercilais akts
- ✗ ✗ NAV / IR reģistrēti aktuāli nodrošinājumi
- (P) Patiesais labuma guvējs
- Daļbnieka procentuālais ieguldījums uzņēmumā
- Uzņēmuma/iestādes amatpersona
- Vēsturiskie dati - amatpersonas, daļības, patiesie labumu guvēji
- * AS gadījumā ieguldījumam informatīvs raksturs

PRIEKŠLIKUMI UN TĀLĀKĀ RĪCĪBA

Par spīti tam, ka ražotāju piedāvātās zāļu cenas vidēji ir vienas no zemākajām, tās patērētājiem izmaksā dārgāk, nekā kaimiņvalstīs. Kā vienu no iemesliem var minēt tirgus koncentrāciju, jo savstarpējā konkurence ir samazinājusies aptieku skaitam kopumā nemainoties.

Kā darba grupā norādīja ražotāji - *“Ja ir viena lieltirgotava, kurai pieder 50% no tirgus, un ražotājam nav sadarbība – nav arī šis tirgus. Ja ir daudzas mazas lieltirgotavas un viena liela, kurai ir milzīgs tirgus, pateicoties aptieku pārklājumam, nesadarboties ar šo lieltirgotavu nozīmē pazaudēt 50% no tirgus, jo aptiekas nepirks no svešas lieltirgotavas.”*

Kā viena no darba grupā apzinātajām tirgus šķautnēm ir franšīzes tīklu veidošanās, kas pēc savas būtības nav slikta, jo nodrošina vienotas mārketinga kampaņas un aptieku izmaksu optimizēšanu, kura neregulēta tirgus situācijā nodrošinātu zemāku cenu patērētājiem. Tomēr franšīzes līgumi regulētā tirgū nevar tikt aplikti ar pienākumu, jeb saistību apjomu attiecībā uz piegādātāju izvēli, to nosaka arī franšīzes definīcija **“Rūpnieciskā un intelektuālā īpašuma tiesību kopums, kas ir saistīts ar preču zīmēm, nosaukumiem, veikalu zīmēm, inovatīviem modeļiem, autortiesībām, zinātību vai patentiem, kas tiek izmantoti preču realizācijā vai pakalpojumu sniegšanā galapatērētājiem.”** Ja franšīzes līgumi regulētā tirgū uzliek pienākumu franšīzes ņēmējam iegādāties tikai no viena preču vai pakalpojumu piegādātāja, tas būtiski pasliktina patērētāju izvēles iespēju, kā arī samazina konkurences spiedienu uz cenu.

Par šādu situāciju arī liecina medikamentu realizācija Latvijas tirgū, kur 94% medikamentu izcelsme ir no Top10 medikamentu lieltirgotavām.

“Tie medikamenti, kas ir ārpus kompensējamiem - ir dārgāki. Cenas Latvijā ir dārgākas, kā arī milzīgs medikamentu apjoms tiek izvests no valsts. “Lētākā cena” nenozīmē, ka tā nonāk pie Latvijas patērētāja, jo lieltirgotavas šo “lētāko cenu” izved no valsts, nodrošinot sev peļņu. Svarīgi, lai atlaide, ko iedod ražotājs arī sasniedz gala patērētāju, taču šobrīd visvairāk nopelna zāļu lieltirgotavas.”

Darba grupas ietvarā vairāki pacientu organizāciju pārstāvji norādīja uz noteiktu medikamentu vai medicīnas ierīču nepieejamību, kādā noteiktā ķēdes aptiekā, kas samazina viņu tiesības, kā pacientam izvēlēties attiecīgos produktus.

Šāda piegādes sadaļas koncentrācija starp ražotājiem un lieltirgotājiem rada situācijas, kurās konkurence cenas sadaļā vai sortimentā tiek būtiski ierobežota.

Kā uz to norādīja pacientu organizācijas - *“Šobrīd ir novērojama necaurspīdīga zāļu pasūtīšana. Pacienti tiek kavēti medikamentu saņemšana. Ja pazūd konkrētas vielas ražotājiem, vai arī, ja nav pieejami jau kādi konkrēti medikamenti, vai ražotāji par to neziņo lieltirgotavām? Šādas situācijas rada problēmas ar uzkrājumu veidošanu. Kā lai veido uzkrājumus, ja vienā momentā vispār medikamenti nav pieejami. Ja pazūd paši medikamenti, kāpēc par to netiek ziņots? Bieži vien ir tā, ka medikamenti ir palikuši tikai vienā vietā un tos nepiegādā uz mājām un gadās situācijas, ka no vienas Latvijas puses ir jābrauc uz, piemēram, Bērnu slimnīcu pakalpojumiem, jo tā ir vienīgā vieta, kur tie palikuši.”*

Kā vēl vienu būtisku aspektu darba grupa secināja, ka kaut arī statistiski aptieku skaits ir samērā liels, tomēr ir vērojama to koncentrācija ap ārstniecības iestādēm, kā arī pilsētās. Kritiska situācija ir ar diennakts aptieku pieejamību Latvijas teritorijā, kad Latvijas lielajās pilsētās netiek

nodrošinātā farmaceitiskā aprūpe nakts stundās. Kā rezultātā, to atzina arī pacientu organizācijas, tiek veidoti medikamentu uzkrājumi.

Risinājumi:

- Darba grupa piedāvā uzlabot normatīvo regulējumu un farmācijas jomu reglamentējošos normatīvos aktus – tieši pārskatot regulējumu aptieku izvietojumam, atceļot aptieku skaita ierobežojumus lielajās pilsētās, kā arī nosakot par pienākumu aptiekām, kuras atrodas ārstniecības iestādēs, kuras sniedz neatliekamo palīdzību visu diennakti un to teritorijā vai pieguļošajā teritorijā atrodas vispārējā tipa aptieka – noteikt par pienākumu strādāt visu diennakti, tādējādi radot vienu centralizētu veselības aprūpes punktu, kurā ir pieejama, gan neatliekamā medicīniskā palīdzība, gan arī kvalitatīva farmaceitiskā aprūpe.
- Ražotāji, kuru medikamenti ir iekļauti Latvijas Republikas zāļu reģistrā, deklarē standarta līgumus ar lieltirgotavām Zāļu valsts aģentūrā, lai nodrošinātu nediskriminējošus līguma nosacījums tirgū. Ražotājam aizliegts dot papildus atlaides vai apmaksāt mārketinga pasākumus, kuri nav paredzēti standarta līgumā un nav attiecināmi uz visiem tirgus dalībniekiem.
- Ražotāji nedrīkst atteikt slēgt līgumu ar lieltirgotavām, kuras izpilda vispārējos līguma nosacījumus.

REKOMENDĀCIJAS

Izvērtējot Darba grupas rīcībā esošo informāciju, arī to, kas saņemta no pieaicinātajiem nozares ekspertiem, Darba grupa secina, ka konkurence farmācijas tirgū uzlabotos, ja tiktu ņemts vērā vismaz kāds no sekojošiem priekšlikumiem.

- No institūcijām, kas atbildīgas par farmācijas nozari, būtu sagaidāma proaktīva rīcība, lai piesaistītu jaunu zāļu ražotāju ienākšanai tirgū un tiktu jo īpaši veicināta ražotāju ienākšana B saraksta kompensējamo zāļu tirgū, lai tiktu veicināta zāļu iespējamā aizvietošana.
- Ievērojot to, ka uzraudzībā konstatētais liecina par zāļu izplatīšanas un zāļu sadales sistēmiskām problēmām, atbildīgajām institūcijām būtu nepieciešams izvērtēt, vai iespējams veidot reģistru, kurā zāļu lieltirgotavām un aptiekām būtu nepieciešams sniegt informāciju par zāļu krājumiem. Pašreizējā kārtība paredz, ka Zāļu valsts aģentūra šādus datus var pieprasīt, tomēr tas nenovērš konstatētās problēmas sadales un izplatīšanas sistēmā. Veidojot un aktualizējot šādu reģistru ar tirgus dalībnieku sniegtajiem datiem, atbildīgajām institūcijām būtu ne tikai iespēja kontrolēt zāļu krājumu un izvešanas riska balansu, bet arī efektīvāk izvērtēt dažādu līmeņu tirgus dalībnieku un patērētāju sūdzības par zāļu īstermiņa pieejamību. Šādā veidā būtu iespējams izvērtēt riskus, ko zāļu izvešana jeb eksports var izraisīt zāļu pieejamībai vietējā tirgū. Vērtējot īstermiņa prognozes un, ņemot vērā sabiedrības veselības intereses, nepieciešamības gadījumā īstermiņā varētu ierobežot zāļu izvešanu. Piemēram, ja atlikušie zāļu krājumi konkrētā laika periodā ir pirmšķietami mazāki par zāļu pieprasījumu.
- Kontroles sistēma (reģistrs) ļautu operatīvi pārbaudīt krājumu apjomu lieltirgotavās, lai savlaicīgi novērstu zāļu nepieejamības risku aptiekām un pacientiem. Šī sistēma varētu būt integrēta ar e-veselības sistēmu un arī paredzēt iespējamību pārbaudīt, vai lieltirgotavas nediskriminē aptiekas tādēļ, ka tās nav integrētas ar konkrētu lieltirgotavu.

- Lai novērstu konstatētās zāļu īstermiņa pieejamības problēmas, būtu nepieciešamība noteikt prasību **lieltirgotavām (kurām ir tiešas piegādes līgumi ar ražotājiem) nodrošināt papildu zāļu krājumus atbilstoši 3 mēnešu patēriņa apjomam**. Tas atbilstu spēkā esošajam normatīvajam regulējumam par iespēju saņemt aptiekā zāles 3 mēnešu lietošanas kursam.
- Ievērojot trūkumus normatīvajā regulējumā un novērstu patērētājam nelabvēlīgo pārmērīgo koncentrāciju zāļu mazumtirdzniecības tirgū, būtu nepieciešams aicināt Veselības ministriju izskatīt iespēju **virzīt grozījumus speciālajā regulējumā, kas paredzētu aptieku licenču iegūšanas ierobežojumus gadījumos, kad šie darījumi nav pakļauti kontrolei atbilstoši Konkurences likumā noteiktajam apvienošanās regulējumam**.
- Lai zāļu mazumtirdzniecības tirgū tiktu veicināta konkurence būtu nepieciešams **pārvērtēt ne tikai esošos aptieku un aptieku filiāļu izvietojuma kritērijus, bet arī tos papildināt ar jauniem** – ar mērķi uzlabot zāļu pieejamību:
 - ja iedzīvotāju skaits ir 4000 vai lielāks, attiecīgajā apdzīvotajā vietā aptieku skaits nav ierobežots;
 - pašvaldībai, veicot farmaceitiskās aprūpes pieejamības izvērtējumu konkrētajā apdzīvotajā vietā, ir tiesības noteikt ierobežojumu vispārējā tipa aptieku skaitam ārpus apdzīvotām vietām, kā arī reti apdzīvotās vietās, kurās iedzīvotāju skaits ir mazāks par 2000, neievērojot šajos noteikumos iekļautās prasības, bet neierobežojot minimālo vispārējā tipa aptieku skaitu;
 - konkurences situāciju konkrētajā tirgū tiktu uzlabota arī veidojot alternatīvus piegādes kanālus, piemēram, mobilas aptiekas un bezrecepšu medikamentu pārdošana citās tirdzniecības vietās ārpus aptiekām.
- **Diennakts aptieku pieejamība**. Šobrīd valstī ir tikai 13 diennakts aptiekas. Tiek ierosināts diennakts aptieku funkciju nodrošināt slimnīcā - ārstniecības iestādē, kur veic neatliekamo medicīnisko palīdzību vai diennakts aprūpi, atļauts darboties tikai diennakts vispārējā tipa aptiekai. Vienlaikus paredzēt ekskluzīvas tiesības katrai pašvaldībai noteikt diennakts aptieku izvietojumu atbilstoši konkrētās pašvaldības iedzīvotāju vajadzībām.
- **Mazināt pastāvošās administratīvās barjeras** – aptieku izvietojuma kritēriji un publiskās personas nekustamā īpašuma nomas noteikumi – rada iespēju tirgus dalībniekiem paplašināt savu darbību, pat neiegūstot aptieku licences vai neapvienojoties ar tirgus dalībnieku, kuram pieder aptieku licences. Tā rezultātā atsevišķos gadījumos tirgus dalībnieku paplašināšanās netiek kontrolēta no attiecīgo iestāžu puses. Daži tirgus dalībnieki ir paplašinājuši savu darbību slimnīcu teritorijās, kuras, ņemot vērā lielo cilvēku plūsmu, ir uzskatāmas par stratēģiski nozīmīgām vietām.
- **Medikamentu aizvietošana**. Latvijā nepievērš uzmanību bioloģiskām un ķīmiskām zālēm. Bioloģiskās zāles savā starpā nedrīkst aizvietot. Nepieciešams izveidot elektronisko sistēmu, kuru varētu izmantot pacienti, aptiekas, ārsti utt., kur ierakstot komplikācijas un simptomus, varētu ieraudzīt kādus medikamentus varētu izrakstīt. Attiecīgi, būtu iespēja izvēlēties medikamentu, kurš varētu sniegt sagaidāmo rezultātu vai arī kura iedarbība jau ir pārbaudīta. Aptiekām ir pienākums piedāvāt lētākus medikamentus, ja tam ir farmaceitiski ekvivalenti.
- **Kontrole**. Veselības inspekcijai nav pietiekamas kapacitātes aptieku apsekošanai. Uzlabot Nacionālā veselības dienesta sadarbību ar ražotājiem.